

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

IV. Unde Specificientur actiones tam immanentes, quàm transeuntes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

oculus visus : ex his patet actionem transeuntem, non esse perfectionem intrinsecam agentis, sed extrinsecam.

D V B I V M I V.

Unde Specificentur actiones tam immanentes quam transeuntes.

ANtè Resolutionem, quæ mihi obscura & difficilis admodum videtur,

XLVI. Suppono 1°, contra P. Oviendum de anima contr. 15^a. specificare hic non sumi, prout idem est, ac rei speciem facere; quia cum non detur species ante intellectum, id soli intentioni specificanti convenire potest; sed rem speciei alicujus facere, seu ad esse alicujus speciei determinare; de quo latius infra; unde specificatio est determinatio ad esse talis speciei, potius quam alterius.

XLVII. Suppono 2°, eundem Oviendum ex hypothese falsa causalitatis intrinsecæ & extrinsecæ, parti specificationem in intrinsecam & extrinsecam; 1° quia, sicut nulla datur specificatio intrinsecæ, eò quod nulla detur causa intrinseca (puta per modum partis intrinsecæ, de qua loquitur); ita nulla datur specificatio intrinsecæ, eò quod nullum datur specificativum intrinsecum (puta per modum partis specificativæ intrinsecæ); nam omnia omnino argumenta, quæ supra attulimus contra causam intrinsecam, per modum partis intrinsecæ, hic militant contra specificativum intrinsecum per modum partis specificativæ intrinsecæ, ut statim patebit consideranti; sed maxime, si attendatur, juxta præfatum authorem, specificativum verè esse causam specificati: 2°, quia specificatio activa & passiva, secundum ipsum & nos supra, solâ ratione distinguuntur; sicut autem nullum datur prædicatum passivè genericatum intrinsecè, sed extrinsecè & per mentem tantum, ita nullum datur prædicatum passivè specificatum intrinsecè, sed extrinsecè & per mentem tantum: 3°, quia specificatio est determinatio ad esse istius speciei, potius quam alterius; debet autem illa esse extrinseca, non secus ac genericatio, siue determinatio ad esse istius generis, potius quam alterius, ut omnes fateri tenentur. Hinc

XLVIII. Suppono 3°, specificationem melius dividi in formalem & fundamentalem: formalis est ipsa specieitas, siue prima intentio formalis specificans, & hæc est omnino extrinseca, ut patet: fundamentalis est entitas cujuslibet rei apta per talem intentionem concipi, quæ nulli est intrinseca per modum partis, siue componentis, siue specificantis; quia, quælibet entitas est intrinsecè indivisibilis, siue non habet diversâ prædicata intrinseca, ut clarè patet in homine: vel enim *homo* sumitur ut unum formaliter? & tunc est realiter ipsa cognitio corporis, animæ rationalis, & unionis inter illa, per modum unius; vel fundamentaliter? & tunc nihil aliud est, quam corpus, anima rationalis, & unio; illa autem non sunt sibi mutuò prædicata intrinseca per modum partis intrinsecæ, licet sint per modum formæ sese denominantis contingenter; sed secundum se & seorsim, sunt res realiter & objectivè simplices ac indivisibiles, ut constat ex dictis in Log. Tract. 10. Disp. 2. de præcis. objectivis, quam etiâ sententiam defendit P. Oviendus; unde non possum satis mirari, quomodo loco citato dicat dari posse potentiam visivam superadditam in homine & equo, quæ specificetur ab homine & equo, non secundum rationes específicas uniuscujusque, sed secundum ratio-

nem communem animalis: vel enim vult illas rationes genericam & specificam esse intrinsecè in homine & equo? & hoc non potest, quia (præterquam quod Logica contr. 5^a, punct. 3°, n. 10. & de Anima contr. 1^a, punct. 8°, n. 20. dicat esse extrinsecas, & speciem esse entitatem simplicissimam omnis corporis expertem, unde sibi apertè contradiceret) jam essent intrinsecè indivisibiliter idem, ac proinde si potentia illa visiva specificetur secundum unam rationem, specificatur & secundum aliam; vel vult illas esse extrinsecas? & tunc illa potentia visiva non specificatur ab homine & equo, sed à tali v.g. generica cognitione hominis & equi, quod procul dubio non somniabit.

XLIX. Suppono 4°, actionem rectè dividi in creationem, generationem, accretionem, alterationem, & motum localem: creatio autem & generatio ad substantiam aut accidens indifferenter terminantur; accretio ad quantitatem; alteratio ad qualitatem; motus localis ad ubi: eadem tamen numero actio potest terminari ad diversos specie terminos, haud secus quam visio ad albedinem & nigredinem; eadem unio ad corpus & animam, ut patet. His autem suppositis, fit

R E S O L U T I O I.

Rejiciuntur Sententiæ communes.

I. **D**Ico 1°, actiones & relationes non specificantur à terminis tamquam signis, siue etiam hoc sensu, quod ubi est terminus speciei diversus, necessariò etiam sit diversa specie actio, quod ferè omnes communiter.

II. Probatur 1°, quia sicut ab una indivisibili potentia possunt esse duo effectus speciei diversi, ut ab eodem intellectu assensus & dissensus, ab eadem voluntate amor & odium; ita, saltem per Deum (quod sufficit) ab una actione indivisibili duo termini, siue effectus speciei diversi.

III. Nec dicas istam potentiam esse tantum numero indivisibilem, & non specie; in se enim (inquit) virtualiter est tot specierum, quot habet specie distinctos effectus; ne id, inquam, dicas, quia si eadem entitas intrinsecè objectivè indivisibilis (quales esse res omnes realiter simplices supponimus ex dictis in Logica Tract. 1°, Disp. 2.) per te possit respicere effectus aut terminos speciei distinctos, ut in se maneat intrinsecè objectivè indivisibilis, quidni idem poterunt duæ res intrinsecè objectivè diversæ, & solo numero distinctæ, sic ut maneat tales?

IV. Subsumo, sed à fortiori à duabus potentiis solo numero distinctis, possunt esse duo effectus speciei distincti, ut ab intellectu Petri assensus, & ab intellectu Pauli dissensus, ut patet; ergo etiam à fortiori à duabus actionibus solo numero distinctis, possunt esse duo termini, siue effectus speciei diversi; ergo actiones non specificantur à terminis, &c.

V. Nec dicas esse disparitatem, quod actiones sint modi; potentia verò res: quia quod actiones sunt modi, & non res, ut summum concludit aliam esse numero actionem, quæ terminatur ad effectum speciei distinctum ab effectu alterius; quia videlicet mutato quoad numerum modificato, quod tunc necessariò fit, quoad numerum mutatur modus; non verò concludit esse specie distinctam actionem.

VI. Nec infes cum Arriaga Phys. Disp. 9^a, n. 66. & 70. Actiones illæ habent respectum essentialem ad duas terminos, siue effectus, specie diversas; et-

go habent etiam respectum specie diversum; quia respectus diversificatur specie ex diversitate termini; sed ille respectus est idem realiter cum ipsis actionibus; ergo hæ sunt inter se specie diversæ. Multa enim continet falsa hæc instantia, 1°, quod respectus intrinsecus diversificetur, specie ex diversitate specifica termini (quomodo intelligi debet, alioqui nihil concluderet) cuius contrarium jam est in questione, & inde sequitur causam esse specie intrinsecā diversam pro singulis specie diversis potentiis, & potentias esse intrinsecā specie diversas pro singulis effectibus specie diversis, quod ex hac & sequenti resolutione patebit omnino esse falsum: 2°, quia respectus ille essentialis non est ad terminos ut ab aliis specie diversos, sed ut ab aliis solo numero diversos; nam respectus ille, sive alligatio illa essentialis est realiter ante animam: species verò & specifica diversitas ab anima sola: deinde probavimus in Logica Tractatu 1°. Disp. 2^a. Dub. 5°. n. 242. omnia ante intellectū esse summè diversā, utpote indivisibilissimè *hoc & hoc*. 3°, vel respectus ille essentialis ad principium, ut specie diversus à respectu essentiali ad terminum, & à respectu essentiali ad subiectum (si detur) est actioni intrinsecus, vel non? si intrinsecus, ergo sunt in eadem indivisibili entitate prædicata intrinseca specie diversa, quod inducit præcisiones objectivas, quas negat: si extrinsecus, nihil aliud erit, quàm eandem numero, & unius speciei entitatem dicere unum respectum, & alligationem unam ex parte sua ad tria specie diversa, principium scilicet, terminum, & subiectum, quo dato, sic argumentor: potest eadem numero & unius speciei actio dicere unum respectum, & alligationem unam tantum ex parte sua ad tria specie diversa, ergo & duæ, vel tres solo numero distinctæ ad duo, vel tria specie distincta, ita ut qualibet unum specie distinctum ab eo, quod alia respicit, respiciat. 4°, quia (præterquam quod tota difficultas retorqueatur in ipsos terminos & principia, nec ostendi possit, quod sint specie distincta ante intellectum juxta nostram Resolutionem 4^{am}.) jam in questione est, unde specificetur respectus ille essentialis, & jam probamus non posse specificari à termino, & probabitur Resolutione sequenti non posse specificari à principiis. Quare ad instantiam

LVI. Respondeo in forma, admissio antecedente, negando consequentiam; quia respectus ille essentialis non est ad terminum, ut specie distinctum, sed ut solo numero distinctum; eo tamen quoad numerum mutato, debet non secus ac modalis, numero mutari: Ex his liquet, quàm infirmæ sint resolutiones P. Arriagæ, quod actiones specificentur à principio, subiecto & termino, propter rationem allatam ex ipso numero 55°.

LVII. Probatur 2°, à duobus principiis specie diversis possunt esse duo effectus solo numero diversi, ut ab igne & calore A, calores, à sole & igne ficitates; ergo & à duobus actionibus specie diversis possunt esse duo termini solo numero diversi, ergo actiones non specificantur à terminis, &c.

LVIII. Probatur 3°, Principia non specificantur ab effectibus, sive terminis, hoc sensu, quod ubi est effectus, sive terminus, specie diversus, necessariò etiam principia sint specie diversa, ut patet in intellectu respectu assensus & dissensus; voluntate respectu amoris & odii; ergo neque principia, sive actiones, specificantur, &c. quia non minùs principia, quàm actiones, termi-

nantur ad effectus, licet hæ sint modi, illa res: de quo ante.

LIX. Nec dicas cum P. Oviedo hic, specificationem potentiarum, sive Principiorum, à posteriori & quoad nos, non sumi ab uno effectū, seu termino; sicut specificatio actionum; sed ab omnibus actibus collectivè sumptis: ne id dicas, inquam, quia inde infero, nec actionem sumere specificationem ab uno specie effectū, seu termino; sed ab omnibus collectivè sumptis, non secus ac principia: quod verò mutato specie termino, mutetur actio, nihil refert; quia inde non sequitur, eam mutari specie, sed numero, eò quod essentialiter alligetur ad talem numero terminum, qui mutatur.

IX. Confirmatur Resolutio, sicut quilibet terminus, sive effectus, est indifferens, ut procedat ab uno, vel alio, ex diversis specie principiis, à quibus procedere potest, & ideo non specificat principium, sive illud ad esse talis speciei, potius quàm alterius, non determinat, ita ut illo specie mutato, necessariò mutetur specie principium; ita quilibet terminus est indifferens, ut procedat ab una, vel alia, ex diversis specie actionibus, à quibus procedere potest; ergo similiter specificare non potest actiones sensu dato, licet possit eas numero diversificare ob rationem sæpius datam.

RESOLUTIO II.

LXI. Dico 2°, contra P. Oviedum hic: quælibet potentia (quod extendit ad actiones & Passiones) non specificatur à priori propriè & strictè ab essentia, à qua dimanat.

LXII. Probatur 1°, quia sicut ab una indivisibili potentia possunt esse duo effectus specie diversi, ita & ab una indivisibili essentia duæ potentia specie diversa.

LXIII. Subsumo, sed à fortiori à duabus potentiis solo numero diversis, possunt esse effectus specie diversi, ut ab intellectu Petri assensus, ab intellectu Pauli dissensus; ergo similiter à fortiori à duabus essentis solo numero diversis possunt esse potentia, ac per consequens actiones specie distinctæ; si enim possit ab eadem indivisibili anima rationali emanare intellectus & voluntas, quidni intellectus ab una anima, & voluntas ab alia solo numero distincta emanare poterit? ergo quælibet potentia, ac per consequens actio, nō specificatur, &c.

LXIV. Probatur 2°, essentia muris & felis specie distinguuntur; sed ab illis emanant potentia visiva solo numero distincta; ergo quælibet potentia non specificatur, &c. Probatur assumptum, ut quid enim specie distinguerentur? cum attingant eadem omnino objecta, licet fortè aliter ob diversas organi dispositiones.

LXV. Probatur 3°, à duabus specie distinctis potentiis possunt esse duo effectus solo numero diversi, ut ab intellectu Angeli & Petri diversa judicia de hoc principio, *Totum est majus sua parte*; ergo & à duabus essentis specie distinctis, potentia solo numero distinctæ.

LXVI. Confirmatur Resolutio: eodem modo se habet potentia ad essentiam, quo se habet effectus ad potentiam, vel actionem; sed effectus à potentia vel actione non specificatur, quia iidem specie à diversis specie, vel solo numero, distinctis potentiis per diversas specie, vel solo numero, actiones, esse possunt (ut probavimus supra); ergo nec potentia specificatur ab essentia; quia similiter essentia specie,

cie, vel solo numero distinctæ, possunt eandem specie potentiam ponere, ut patet in potentia visiva muris & felis. Ex his

Colliges multò minùs actiones specificari à subjectis.

RESOLUTIO III.

LXVII. **D**ico 3° Potentiæ, actiones & cætera entia specificatione formali specificantur à specieitate, sive primâ intentione formalis dante illis esse aptû prædicari de multis cõpletè ut tota essentia universalis: unde illa sunt ejusdè speciei formalis, quæ in tali prædicabili de illis convenire possunt; diversæ, quæ convenire non possunt.

LXVIII. Probatur, quia sicut ante dictam intentionem non datur species formalis, ita nec distinctio specifica formalis, ac per consequens nec specificatio formalis; & hinc est, quòd esse *predicatum genericum, specificum*, &c. sint denominationes extrinsecæ, ergo, &c.

LXIX. Confirmatur refutatione aliarum sententiarum. Sed

LXX. Quæres quænam illa sint, quæ in tali prædicabili convenire possint; hoc opus hic labor est; pro responsione tamen, sit

RESOLUTIO IV.

LXXI. **D**ico 4°, potentiæ, actiones & cætera entia specificatione fundamentali specificantur à communi sensu Philosophorum.

LXXII. Probatur, quia ut sic non specificantur à principiis, neque à terminis, neque à subjectis, ut fusè probatum est; neque quoad nos ab intrinsecis suis; quia nos latent, siquidem nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu; rerum verò intrinsecæ ad sensum non patent; deinde, cum res omnes sint formalissimè *hoc* intrinsecè sine ulla prorsus convenientia formali, nulla daretur species, aut aliud quodvis universale fundamentaliter, ac per consequens nec specificatio fundamentalis, quod omnes negant, quandoquidem omnes admittant formalem; sed tantum daretur individuum fundamentaliter, & omnia essent fundamentaliter summè diversa, ut consideranti patebit, utpote *hoc* & *hoc* indivisibiliter intrinsecè, ergo, &c.

LXXIII. Subsumo, sed aliud non suppetit, quàm communis sensus à quo specificatione fundamen-

tali specificentur, maximè cum hæc specificatio fundamentalis debeat esse extrinsecæ, ut patet, ergo, &c.

LXXIV. Dices, communis ille sensus debet habere suum fundamentum, quod melius dicitur esse specificatio fundamentalis, quàm communis Philosophorum sensus, ergo, &c. Probatur antecedens pro 1^a parte; quia alioqui esset temerarius & irrationalis: probatur item pro 2^a parte; quia multa sunt entia, ad quæ non se extendit communis sensus, quæ tamen sunt specie, vel solo numero, distincta, ergo, &c.

LXXV. Respondeo distinguendo antecedens pro 1^a parte; sensus debet habere suum fundamentum apparenter verum, concedo antecedens, & hoc sufficit, ut moveat intellectum ad specificationem formalem; firmum & certum nego antecedens; nam sensus percipit Petrum & Ioannem ut minùs inter se differentes intrinsecè, quàm Petrus & equus, inter se intrinsecè differant, quod omnino falsum est in sententia negantium præcisiones objectivas, pro quo vide Log. T. 1°. Disp. 2. quòd verò fundamentum sensus communis nō sit firmum & certum, satis constat; dicit enim argentum & stannum, æs & ferrum, &c. esse specie diversa ob diversitatem accidentium; ignem & aquam ob diversitatem effectuum; visionem & auditionem ob diversitatem objectorum, & sic de aliis, quæ dicuntur specie distincta propter quamdam proportionem & affinitatem ad hæc; quæ omnia quoad distinctionem specificam sunt fallibilia, ut vidimus, & nimis varia ut sint fundamentalis specificatio, maximè cum hæc debeat esse extrinsecæ.

LXXVI. Adde tamen, me faciliè concessurum actiones specie mutari mutato principio, termino, aut subjecto specie diverso, duobus aliunde suppositis: 1°, quòd secundum se dicant, ut actiones, respectum essentialem ad illa: 2°, quòd illa specie distinguantur; quæ videntur authores omnes supponere; sed supponunt quod hic quæritur, ut consideranti patebit; & supponendo, cum faciant communem in eo sensum, Resolutionem hanc 4^{am} omnino confirmant; vel assignent rationem suæ suppositionis; quia hic contendimus, nullam ab eis assignari posse contra dicentem omnia, utpote indivisibilissimè *hoc* & *hoc* ante intellectum, esse ante intellectum summè diversa. Vide Logic. Disp. cit.

DISPUTATIO SEXTA

De causa Efficiente Creatæ.

DVBIVM I.

An causa creatæ aliquid verè efficiant.

RESOLUTIO.

I. **D**ico contra Petrum Aliacensem in 4um Dist. 1^a. Quæst. 1^a. art. 1°. cui videntur favere Gabriël ibidem art. 3°. & Avicenna lib. 1°. suæ sufficientiæ cap. 10. Ragul. Disp. 16. cap. 16. causæ secundæ aliquid verè efficiunt.

II. Probatur 1°, ex Scripturâ Geneseos 1°. *Germinet terra herbam viventem*, & infra, *Producat terra a-*

nimam viventem; Lucæ 21°. *Arbores cum producant jam ex se fructum*. Ex Tridentino Sessione 6ª Canone 4°, quod expresse definit, *Quòd respectu actuum supernaturalium habeamus nos activè, & non merè passivè, tanquàm inanime instrumentum*. Quod omnino certum est, quia alioqui homines non mererentur, nec peccarent, ut patet, sed Deus, quod nullus dixerit. Undè patet non frustrâ causam creatam operari, sed secundum exigentiam potentiæ operativæ, quam habet, ut etiam ratione statim probabitur.

III. Probatur 2° ratione, animalia motu fatigantur; nec est ratio, cur Deus creaturis esse concesserit, & non operari; imò sicut illis concessit esse, quidni